

INLEIDING AAN PATIËNT

Ik wil het graag met u hebben over uw wensen en zorgen over uw hartfalen. Zo kunnen wij samen kijken wat u nodig heeft. Ik stel u daarom een aantal vragen.

MOGELIJKE VRAGEN OM HET GESPREK TE KUNNEN STARTEN

- Wat houdt u op dit moment het meeste bezig?
- Waar geniet u van?
- Hoe ging het met u de laatste dagen?

SIGNALERINGSVRAGEN

JA NEE

		JA	NEE
1	Heeft u lichamelijke klachten waardoor u de normale dingen moeilijker kunt doen?		
2	Heeft u (meer) hulp nodig bij het wassen, aankleden, boodschappen doen of het huishouden?		
3	Heeft u vragen over hartfalen en/of uw behandeling?		
4	Hartfalen kan veel invloed hebben op het dagelijks leven. Heeft u moeite met hoe u hiermee om moet gaan?		
5	Veel mensen met hartfalen ervaren psychische klachten. Heeft u dat ook?		
6	Voelt u zich weleens onbegrepen door de belangrijke mensen in uw omgeving?		
7	Wilt u graag met iemand praten over levensvragen of 'waarom'-vragen?		
8	Is er iets dat ik moet weten over uw culturele achtergrond of geloof om u goede zorg te kunnen leveren?		
9	Maakt u zich zórgen over geldzaken door uw ziekte?		
10	Heeft u vragen of zórgen over uw toekomst met uw ziekte hartfalen?		
11	Wilt u met uw arts praten over de behandeling en zorg die u wilt als u verder achteruit gaat?		
12	We zien vaak dat mantelzorgers graag meer hulp zouden willen van anderen. Is dat bij u ook zo?		
13A	(vraag aan patiënt, indien naaste niet aanwezig) Wilt uw naaste meer uitleg over hartfalen of over de behandeling?		
13B	(vraag aan naaste, indien aanwezig) Wilt u meer uitleg over hartfalen of over de behandeling?		

DOORVRAAGSUGGESTIES PER ITEM BIJ MOGELIJKE ZORGBEHOEFTE

1	<ul style="list-style-type: none">• Heeft u bijvoorbeeld last van benauwdheid, vermoeidheid, pijn of minder eetlust?• Van welke klacht heeft u het meeste last?• Kunt u door uw hartfalen dingen zoals afwassen en schoonmaken moeilijker doen?	7	<ul style="list-style-type: none">• Zijn er bepaalde levensvragen of 'waarom' vragen die u bezighouden?• Is er iets waar u in uw gedachten steeds mee bezig bent?• Wilt u daar met iemand over praten?• Met wie zou u hier graag over willen praten?• Wie of wat heeft u nodig om het leven waardevol te laten zijn? Hoe kan ik (of een ander) u daarbij helpen?
2	<ul style="list-style-type: none">• Waar heeft u hulp bij nodig?• Heeft u hulp nodig bij het huishouden of bij uzelf wassen en aankleden?• Wie helpt u nu?• Welke hulp zou u willen ontvangen?• Hoe is het voor u om te moeten vragen om hulp?	8	<ul style="list-style-type: none">• Wat zou ik moeten weten om u goede zorg te kunnen verlenen?• In hoeverre beïnvloedt uw culturele achtergrond of geloof uw wensen in deze levensfase?
3	<ul style="list-style-type: none">• Welke vragen over hartfalen heeft u?• Welke vragen over uw behandeling heeft u?• Welke vragen over medicatie heeft u?	9	<ul style="list-style-type: none">• Heeft u hulp nodig bij uw geldzaken?• Wilt u meer weten over hulp bij uw geldzaken?
4	<ul style="list-style-type: none">• Wordt u verdrietig of boos als u merkt dat u activiteiten niet meer kunt zoals voorheen?• Heeft u periodes dat u boos of verdrietig bent sinds u hartfalen heeft?• Heeft u moeite met het accepteren dat u dingen niet meer kunt zoals voorheen?• Heeft u hier hulp bij nodig?	10	<ul style="list-style-type: none">• Welke vragen heeft u over uw toekomst met uw ziekte hartfalen?• Waar maakt u zich zorgen over?• Wilt u meer weten over wat hartfalen kan betekenen voor uw toekomst?
5	<ul style="list-style-type: none">• Heeft u last van somberheid, spanning, piekeren of eenzaamheid?• Bent u snel angstig door het hartfalen?• Denkt u veel na over het hartfalen?	11	<ul style="list-style-type: none">• Wat zou u graag willen bespreken?• Wilt u meer weten over welke zorg u kunt krijgen als u achteruit gaat?• Heeft u een wilsverklaring?
6	<ul style="list-style-type: none">• Wie zijn de belangrijke mensen voor u?• Waarover voelt u zich onbegrepen?• Wat zouden uw belangrijkste mensen moeten weten zodat u zich wel begrepen voelt?• Wat zou u helpen?	12	<ul style="list-style-type: none">• Welke taken vallen u (of uw naaste) het zwaarst?• Waar zou u steun bij willen hebben?• Kunnen jullie daar samen over praten?• Hoe is het voor u om te moeten vragen om hulp?
		13A	<p>Vragen aan patiënt over naaste, indien naaste niet aanwezig</p> <ul style="list-style-type: none">• Wie van uw naasten heeft vragen?• Hebben uw kinderen vragen over hartfalen of de behandeling?• Waar wilt uw naaste meer informatie over hebben?
		13B	<p>Vraag aan naaste, indien aanwezig</p> <ul style="list-style-type: none">• Waar wilt u meer informatie over hebben?

VERVOLGADVIES PER ITEM

Overleg eventueel met de centrale zorgverlener. Dat kan bijvoorbeeld de hartfalenverpleegkundige, huisarts, cardioloog of specialist ouderengeneeskunde zijn.

Komt u er niet uit? Overleg dan met de hartfalenpolikliniek of het palliatief adviesteam in uw regio.

1	<ul style="list-style-type: none"> Ga na wat de oorzaak van de klacht is Probeer de oorzaak van de klacht te behandelen Is behandeling van de oorzaak van de klacht niet mogelijk? Overweeg palliatieve behandeling van de klacht. Raadpleeg eventueel hiervoor de betreffende symptoomrichtlijn op Palliaweab voor deze klacht(en). Gebruik eventueel het Utrecht Symptoom Dagboek om de klachten verder in kaart te brengen 	8	<ul style="list-style-type: none"> Overleg eventueel met geestelijke verzorging of het palliatief adviesteam in uw regio Raadpleeg eventueel de handreiking over palliatieve zorg aan mensen met een migratieachtergrond: ‘Lessen uit gesprekken over leven en dood’
2	<ul style="list-style-type: none"> Bij zwang tot vergroten zelfredzaamheid: Overweeg verwijzing naar ergotherapie, fysiotherapie of hartfalenrevalidatie Bij behoefte aan (meer) professionele hulp: overweeg inschakelen of uitbreiden van thuiszorg. Overleg hierover evt. met de huisarts 	9	<ul style="list-style-type: none"> Overweeg een verwijzing naar maatschappelijk werk. Raadpleeg eventueel het document: ‘Wanneer schakel ik aanvullende ondersteuning in’
3	<ul style="list-style-type: none"> Overweeg het maken van een aparte afspraak om de vragen te bespreken Overweeg het geven van de folder ‘Goede zorg voor mensen met ernstig hartfalen’ Verwijs eventueel naar het online instrument https://watertoedoet.info om de patiënt te laten nadenken over zijn/haar wensen en zorgen bij hartfalen 	10	<ul style="list-style-type: none"> Overweeg het maken van een aparte afspraak om de vragen te bespreken Verwijs eventueel naar het online instrument https://watertoedoet.info om de patiënt te laten nadenken over zijn/haar wensen en zorgen bij hartfalen Overweeg het geven van de folder ‘Goede zorg voor mensen met ernstig hartfalen’
4	<ul style="list-style-type: none"> Verwijs de patiënt evt. door naar een psycholoog, maatschappelijk werker, huisarts, POH GGZ of geestelijk verzorger. Raadpleeg eventueel het document: ‘Wanneer schakel ik aanvullende ondersteuning in’ Overweeg het verwijzen naar lotgenotencontact (Harteraad) 	11	<ul style="list-style-type: none"> Overweeg het maken van een aparte afspraak voor een gesprek over advance care planning (proactieve zorgplanning) Overweeg het geven van uitleg over de voordelen van proactieve zorgplanning indien de patiënt aangeeft geen behoefte te hebben om hierover te praten en/of hier afspreken over te maken Raadpleeg eventueel de paragraaf ‘advance care planning’ in de richtlijn ‘Palliatieve zorg bij hartfalen NYHA-klasse III en IV’ op Palliaweab Raadpleeg eventueel bij vragen over een ICD de NVVC richtlijn ‘ICD/pacemaker in de laatste levensfase’ in de richtlijndatabase. Verwijs eventueel naar de online patiënteninformatie van Heart Failure Matters ‘Plan- nen voor het levenseinde’
5	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik eventueel de Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS), de Vier Dimensionale KlachtenLijst (4DKL) of de Geriatric Depression Scale (GDS) Raadpleeg eventueel de betreffende richtlijnen over angst en/ of over depressie op Palliaweab Verwijs de patiënt evt. door naar een psycholoog, maatschappelijk werker, POH GGZ of geestelijk verzorger. Raadpleeg eventueel het document: ‘Wanneer schakel ik aanvullende ondersteuning in’ 	12	<ul style="list-style-type: none"> Verwijs eventueel naar het online instrument https://watertoedoet.info om de patiënt te laten nadenken over zijn/haar wensen en zorgen bij hartfalen Verwijs eventueel naar de patiëntenvoorlichting ‘ICD in de laatste levensfase’ Maak de patiënt en/of mantelzorgverlener bewust dat je om hulp in je omgeving kunt vragen, bijvoorbeeld via https://www.wehelpen.nl/ Verwijs eventueel naar de landelijke vereniging MantelzorgNL en de patiëntenvereniging Harteraad Raadpleeg eventueel de richtlijn ‘Mantelzorg’ op Palliaweab
6	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleer de patiënt om met de naaste in gesprek te gaan of stel voor om met de patiënt en naaste samen in gesprek te gaan Overweeg het verwijzen naar lotgenotencontact (Harteraad) of naar Ikwimmetjepraten.nu 	13	<ul style="list-style-type: none"> Nodig patiënt en naaste uit voor gezamenlijk gesprek Overleg met de centrale zorgverlener als u de vragen zelf niet kunt beantwoorden Verwijs eventueel naar de patiëntenvereniging Harteraad Geef de naaste eventueel de brochure ‘Zorgen voor een ander begint bij zorgen voor mijzelf’ van Oog-Voor-Naasten en/of de folder ‘Goede zorg voor mensen met ernstig hartfalen’ mee
7	<ul style="list-style-type: none"> Overweeg verwijzing naar een geestelijk verzorger, maatschappelijk werker of de huisarts. Raadpleeg eventueel het document: ‘Wanneer schakel ik aanvullende ondersteuning in’ Raadpleeg eventueel de richtlijn ‘Zingeving en spiritualiteit’ op Palliaweab 		